

Unutulan Kriz: Darfur

Sudan, yüz ölçümü açısından Afrika'nın en büyük ülkesi konumundaydı daha düne kadar. 1985-2005 arasında güney-kuzey arasında cereyan eden iç savaş, çok sayıda sivil kaybı ve büyük bir göçmen kitlesi bırakırken ülkenin bölünmesinin de başlıca sebebidir. 2011 yılında Sudan'ın güney bölgelerinde yapılan bağımsızlık referandumu büyük bir halk katılımı ile gerçekleşmiş ve ülke resmen ikiye bölünmüştür. Uluslararası kamuoyu tarafından tanınan Güney Sudan Afrika'nın 54. ülkesi olarak tarih sahnesine çıkmıştır. Ülkenin bölünmesi sonrasında siyasi, ekonomik ve kültürel dengelerde değişme meydana gelmiştir. Ülkenin kuzeyinde yaşayan güneyli halk, bağımsızlık kazanan Güney Sudan'a göç etmiştir. Ayrıca ülkenin petrol kaynakları da bölünmüştür. Petrol rezervlerinin büyük bir bölümü Güney Sudan'da kalırken ülkedeki tek boru hattı Hartum hükümetinin elinde kalmıştır. Ayrıca iki bölge arasında sınır çatışması ise devam etmiştir.

Askerî harcamalar hem kuzeye hem de güneye ağır külfet getirmiştir. Hem güney hem de kuzey Sudan, ekonomik türbülansa girerek yoksullaşmaya devam etmiştir. 2011 bölünmesini takip eden yıllarda her iki Sudan da toparlanamamış, halklarına refah getirmemiştir. Güney Sudan'daki iç politik çekişmeler başarısız bir darbe girişimiyle sonuçlanırken bu çekişme silahlı bir çatışmaya dönüşmüş ve ülke istikrardan daha da uzaklaşmıştır.

Sudan'ın batısındaki Darfur bölgesinde ise 2003 yılından beri çatışmalar yaşanmakta olup bölge ciddi bir insani krize sahne olmaktadır. Yaklaşık 2 milyon insanın göçmen haline geldiği Darfur bölgesindeki sorunun çözümü için Katar'da birtakım görüşmeler yürütülmektedir ancak bölgede güç sahibi olan büyük silahlı gruplar bu görüşmelerde yer almamaktadır. Darfur bölgesi kabileler arasında ve Sudan ordusu ile isyancı gruplar arasında yaşanan yoğun silahlı çatışmalar nedeniyle istikrardan uzaklaşmıştır. Bölgedeki istikrarsızlık Sudan'ın geneline de farklı şekillerde yansımaktadır.

Dünyanın neredeyse unuttuğu Darfur, aslında Afrika'daki en büyük insani krize sahne olmaktadır. Yaklaşık 500 bin kilometre karelik bir alanı kapsayan Darfur bölgesi adeta açık hava kampını andırmaktadır. Sadece 2013 yılı içinde yaşadığı yerleşkeyi terk etmek zorunda kalanların sayısı 380 bin dolaylarındadır. Darfur genelinde 3,5 milyon insan yardım ihtiyacı içinde yaşamaktadır. Faşir, Zalinca, Niyala, Cenine, ed-Daein gibi büyük şehirlerde çok büyük sayılarda göçmen, kamp alanlarında yaşamaktadır.

2014'ün ilk aylarında Güney ve Kuzey Darfur'da yaşanan sıcak çatışmalar 215 bin insanın evlerini terk etmesi ile sonuçlandı. Özellikle Um Gunya, Khor Abeche ve Saraf Omra gibi kırsal yerleşkelerde Sudan ordusu ile isyancı gruplar arasında yoğun çatışmalar yaşandı. Evlerini terk edenler daha güvenli yerlerde yeni bir yaşam başlatmak için kamplara sığınmak zorunda kaldı. 2003 yılından bu yana Darfur'da yaşanan çatışmalar çok büyük bir insani krize yola açarken bu krizin çözümü maalesef mevcut şartlar içinde pek mümkün gözüküyor.

Sudan hükümetinin Katar aracılığıyla yürüttüğü barış görüşmelerine tam katılım sağlanamadığı için bölgeye barışın gelmesi uzak bir ihtimal. Sudan'ın bölünmesi sürecinde Batı tarafından sıklıkla bir baskı aracı olarak kullanılan Darfur krizi, Sudan bölündükten sonra tam anlamıyla Batılılar tarafından unutuldu. İslam âlemi zaten hiçbir zaman gereken ilgiyi göstermemişti. Komşu ülkeler ise bu krizi zaman zaman kaşıyarak Sudan'a karşı koz olarak kullanmaktalar. Boyutları artık oldukça büyüyen Darfur sorununun Sudan hükümeti tarafından çözümü ise pek mümkün gözüküyor. Yardım ihtiyacı içinde yaşamlarını zor şartlar altında sürdüren 3,5 milyon insan ise resmen geleceksiz yaşıyor. Eğitim, sağlık ve su gibi temel hizmetlerden bile yoksun yaşayan bu kitleler krizin bedelini en ağır şekilde ödemektedirler. Yazının başında da belirttiğim gibi, her ne kadar unutulsa ya da ilgilenilirse de Darfur krizi Afrika'da devam eden en büyük insani krizdir.